

ISTEN A KÖZÉPPONTBAN – A FRANZ KETT PEDAGÓGIA KEZDETEI ROMÁNIÁBAN

Interjú Nagy Enikő M. Kriszta mallersdorfi ferences nővérrel

A Franz Kett pedagógia jelenléte Romániában a kilencvenes évekre megy vissza. Először Nagy Enikő M. Kriszta nővér, a Szent Családról nevezett Mallersdorfi Szegény Ferences Nővérek szerzetesközösségének tagja kezdte alkalmazni a székelyudvarhelyi Nardini napközi otthonban. A pedagógia népszerűsítése is az ő nevéhez fűződik az óvónők, tanítónők és hitoktatók körében. Mondhatni, Erdély pedagógusai az ő munkája nyomán jutottak hozzá ehhez a pedagógiához. Kriszta nővért a kezdetekről, az utána következő évtizedekről, pedagógiánk múltjáról és értékeiről kérdeztük.

2. Hogyan találkozta a Franz Kett-pedagógiával és mi volt az, ami megragadott benne?

1993-ban léptem be a Mallersdorfi Ferences Nővérek Közösségébe, és sok éven át a nővérek székelyudvarhelyi Nardini óvodájában tevékenykedtem, kezdetben mint óvónő, később mint óvodavezető. Mallersdorfban, szerzetesközösségünk központjában a nővérek egy tanítóképzőt működtetnek (Fachakademie für Sozialpädagogik Mallersdorf der armen Franziskanerinnen). Franz Kett szakmai kapcsolatban állt ezzel az intézménnyel, több alkalommal is bemutatta a nővéreknek és a diákoknak ezt a pedagógiát.

1995 őszén, óvodakezdés előtt az eszközöket készítettem elő, amikor a könyvek között ráakadtam a Franz Kett pedagógia első kiadványaira. Ez a sorozat abban az időben *Valláspedagógiai gyakorlat (Religionspädagogische Praxis)* címen jelent meg. A negyedévenként megjelenő kis füzetek tartalma felkeltette a figyelmemet. Főleg óvodai tevékenységek egyszerű vázlatai voltak ezek, és az illusztrációk a gyerekek tevékenységeit szemléltették. Kivehető volt a képekből, hogy a gyerekek körben ülnek és a középpontban valami lassan, fokozatosan kibontakozik. Érdeklődtem Renate nővértől, hogy miféle füzetek ezek, és a nővér mesélni kezdett a

Valláspedagógiai gyakorlatról, Franz Ketről és saját élményeiről, hiszen Székelyudvarhelyre való helyezése előtt a müncheni nővérek közösségében élt és az ottani közösség óvodájában ismerték ezt a pedagógiát. A foglalkozások egy fő téma köré csoportosultak, amelyben az évkör és a liturgikus év témái kiegészítették egymást. Fordítottam a témafeldolgozásokat, díszítő elemeket gyűjtöttem, a lefordítottakat kipróbáltam a csoportomban és azt tapasztaltam, hogy a gyerekek és én is jól érzem magam ezeken a foglalkozásokon. Minél többet foglalkoztam ezzel a pedagógiával, annál nagyobb volt bennem a lelkesedés. Sikerélményem volt. Amikor elakadtam, illetve nem tudtam értelmezni a tartalmat vagy egy adott ténykedést, a nővérek segítettek a fordításban, az értelmezésben. Nagyon sok biztatást kaptam a német nővérektől, és azt tapasztaltam, hogy örülnek a Franz Kett pedagógia iránti érdeklődésemnek. Abban az időben végeztem a teológiai tanulmányaimat és úgy döntöttem, hogy az 1997-es záróvizsgára a Franz Kett pedagógiáról írom a szakdolgozatomat. A dolgozattal nem az volt a célom, hogy ezt a pedagógiát magyarázzam, hanem hogy azt, amit megismertem és értékesnek találtam, mások is megismerjék.

Nagycsütörtöki téma a Nardini napköziben Székelyudvarhelyen 1996-ban

A régi RPP füzetekben a szerzők nem csak felvázolták a meg szemlélések (foglalkozások) menetét, hanem bizonyos témáknál magyarázták is egy-egy eljárás gyerekekre gyakorolt hatását. Például az egyik témánál írják, hogy „gyerekek egyenként megtapogathatnak egy tárgyat”, és mellette magyarázzák: „A tapintási gyakorlatok

fejlesztik az érzéköpességet és a dolgokkal szembeni nagyrabecsülő bánásmódot.” Vagy egy másik témánál a gyerekek kezükkel játsszák a levél hullását.

A csoport figyeli valamelyik gyermek mozgását, majd utánozza. A magyarázat: „A gyermek bekapcsolódik a csoportba és a csoport hozzákapcsolódik az egyes gyermekhez.” Vagy: „A gyerekek lefekszenek a földre és behunyják a szemüket, érzékelik a földet a testükkel.” Magyarázat: „A földnek a tapasztalata éber lesz: a gyermek a föld egy darabjának érezheti magát.”

Egy másik témában ez áll: „A gyerekek behunyják a szemüket. Egy gyermek körül hordoz egy kis csengőt, anélkül, hogy megszólaltatná. Odaadja egy másik gyermeknek és közben csenget. Ezt a játékot folytatják úgy, hogy mindegyik gyermek egyszer körülhordozza a csengőt.” Magyarázat: „Csendre, összpontosításra és összeszedettségre vezethetjük őket. A gyermek egy tárgy által kapcsolatba kerül a többi gyermekkel. Különböző képességeket gyakorolnak be: egymásnak átadni valamit, sorukra várni, hallgatva figyelni és hagyni, hogy a tárgy hozzám szóljon.”

Ezek a magyarázatok segítettek engem, hogy helyesen értelmezsem az adott témát és a témán belül az eljárásokat. Megértettem, hogy mit miért teszek ebben a pedagógiában. Felfedeztem, hogy mindennek, minden kis ténykedésnek értelme és célja van. Ez egy nagyon jól átgondolt pedagógia. A pedagógiai szemléletmódomra nagy hatással volt.

A dolgozatírás tovább lendített e módszer minél jobb megismerése irányába. Egyik időő nővérünk, Ancilla nővér segített nekem az elméleti, bevezető tartalmak fordításában. Így kezdtem megérteni egy-egy téma alap gondolatát. Amit a dolgozatomban írtam, az ma is érvényes.

A dolgozatot Marton József professzor úr vezetésével írtam, aki erősen támogatta ennek az új módszernek a bemutatását. Elöljáróim, látván nagy lelkesedésemet, és gondolom, e pedagógiával szembeni érzékenységet és elkötelezettségemet 1998-ban felajánlották, hogy részt vehetek Steinerschirchenben egy képzésen. Franz Kett és Kristine Krammer vezették ezt a képzést. Erre a képzésre a szakdolgozatomat is elvittem, amelyben az óvodai csoportomban és a szerzetesközösségemben megtartott témákat mutattam be. A témák feldolgozását fényképek is szemléltették. Az óravázlatokon kívül fontosnak tartottam elméleti részek taglalását is, mint pl. a pedagógia létrejöttének története, a megszemlélés, mint pedagógiai fogalom, egy megszemlélés fázisai, e pedagógiában használt eszközök minősége, kiválasztása, szimbólumok megértése stb. A dolgozatot a fentiekén kívül egy liturgikus év jellegzetes témáira fűztem fel. Franz Kett a képzés alatt, a csütörtök délutánra tervezett ingolstadti kiruccanás helyett, az időt a velem való beszélgetésre szánta, közben átlapozta a szakdolgozatomat, amelynek számára üzenetértéke volt: pedagógiája eljutott Romániába és már alkalmazzák valamilyen módon. Ennek a képzésnek a legnagyobb értéke, hozadéka az volt számomra, hogy találkoztam Franz Kett-tel, és megismertem az ebben a pedagógiában használt eszközöket; megtapasztaltam a „megszemlélések”

hangulatát, a nagyra becsülő bánásmódot, a fokozatosságot, a részletek fontosságát az egészben és bizonyos eljárások mélyebb értelmet nyertek számomra. Egy évvel később, 1999-ben részt vettem Steinerskirchenben egy újabb képzésen. Ez az első multiplikátor-képzés első találkozója volt. Ekkor hívtam meg Franz Kett-et Erdélybe, amire akkor azt válaszolta, hogy túl öreg ahhoz, hogy ilyen nagy utat megtegyen. Viszont tíz év múlva, 2009-ben megtette és látogatása, képzése nagy élmény volt mindannyiunk számára, akik részt vettünk rajta.

Franz Kett első képzése Romániában, Székelyudvarhelyen, 2009-ben

2. Mesélj, kérünk, arról, miként bontakozott ki az a most már több évtizedes áldásos tevékenység, amin keresztül Erdélyben oly sok pedagógus megismerte és megszerette ezt a pedagógiát! Milyen állomásai, mérföldkövei voltak ennek az útnak?

1998-ban a nővérek megbíztak székelyudvarhelyi Nardini óvodánk vezetésével. Az óvoda vezetése mellett a csoportom is megmaradt, ahol rendszeresen alkalmaztam ezt a pedagógiát. A képzéseket követően lassanként fejlesztettem, bővítettem a Kett pedagógiához szükséges eszköztárat. Óvodavezetőként, közelebbi szakmai kapcsolatba kerültem Petzinger Klárával, Hargita megyei akkori óvodai szaktanfelügyelőjével. Klárrika sokat mesélt a Hargita megyei óvónőknek a nálunk alkalmazott pedagógiáról. Jó véleménnyel volt róla és megértette ennek a pedagógiának a lényegét. Egyszer egyik bemutató foglalkozásomat értékelve azt mondta e pedagógiáról: „Ez a módszer olyan, mint a szívdobogás. A gyerekeket összefogjuk, majd szabadon elengedjük. Mindez egy ritmusra történik, mint egy szívdobogásban.” Óvodai közösségek kezdtek megkeresni, hogy a csoportomban bemutató foglalkozásokon vehessenek részt. Pozitívan értékelték ezt a pedagógiát, de megfogalmazódott körükben, hogy gyermekeik mozgékonyabbak, mint a mi gyermekeink és nem lenne türelmük egy ilyen foglalkozáshoz. Elkezdtek meghívni óvodákba egy-egy gyerekcsoportba foglalkozást tartani, amelyeken az óvónői

közösség hospitált. Udvarhely és Csíkszereda összes óvodájában tartottam bemutató foglalkozásokat, sok esetben módszertani napok keretében. Kiderült, hogy ez a pedagógia mindenhol, minden gyermekcsoportban jól működik, egy-egy esetben a gyerekek valósággal kicserélődtek, az óvónők vélekedése szerint.

A föld megszemlélése – képzés óvónők számára 2010-ben

Ezt követően elkezdtek felkérni 20 órás képzéseket tartani a Hargita Megyei Apáczai Csere János Pedagógusok Háza szervezésében. A székelyudvarhelyi Tamási Áron Főgimnázium vallásánára, Nagy Hajnal, adventi és nagybőjti elmélkedésekre hozta hozzám a diákjait. Tőle értesült erről a pedagógiáról Ozsváth Judit, aki akkor a katolikus lapjaink szerkesztőségének munkatársa volt, és 2007-ben interjút készített velem a Keresztény Szó katolikus folyóirata számára. Ezután Judit több fórumon népszerűsítette a Franz Kett pedagógiát. Más folyóiratokban, lapokban (Magiszter, Magyar Közoktatás) is közölte az írásaimat és azok számára is készültek interjúk. Aztán amikor Judit már a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézetének munkatársa volt, egy általuk szervezett szakmai konferencián is lehetőségem volt részt venni, ahol előadást tartottam a valláspedagógiai kérdéseket feldolgozó szekcióban.

Közben nem szűnt meg a kapcsolat Franz Kett-tel, karácsonyi, húsvéti üdvözlőket küldtünk egymásnak, és Thekla nővéren keresztül is követhette a pedagógia általam való népszerűsítését Erdélyben. Így jöhetett létre 2009-ben egy egész hetes képzés Székelyudvarhelyen a Nardini napközinkben, amikor Franz Kett ellátogatott hozzánk Thekla nővér kíséretében. Ezután a képzés után kaptam írásos igazolást Franz Kettől arra, hogy Romániában tematikus képzések keretében népszerűsíthetem a Franz Kett pedagógiát.

3. Életemben a lelki és a szakmai fejlődés összekapcsolódik egymással, és a Franz Kett-pedagógiával. Milyen hatással volt rád mint emberre ez a pedagógia?

Nagyon is összekapcsolódik e kettő az életemben. Egy körben, a gyerekek körében kaptam a szerzetesi hivatást 1991 telén, egy óvodai csoportban. Pattogott a tűz a kályhában, jó hangulat volt, énekeltünk és váratlanul, nagyon bensőségesen megtapasztaltam, hogy Isten betölti a körünket. Ebből az istenélményből született meg bennem a sugallat, hogy szerzetesnővér leszek. Hiszem, hogy ez az istenélmény meghívás volt nem csak a szerzetesi életformára, hanem a hivatáson belüli hivatásra is. Isten megjelölte önmagával a középpontot, amely oly lényeges ebben a pedagógiában. A kör központjában bontakozik ki a téma, és ez a középpont végső soron egy értelem- és létalapra utal.

Csikszeredai képzés óvónőknek

Hosszú éveken keresztül elmékedési forrás és lelki táplálék volt ez számomra. Nyitottá és fogékonyra tett a szemlélődő imamódra, amivel 2004-ben ismerkedtem meg Jálics Ferenc atya egyik lelkigyakorlatán. Ezen a lelkigyakorlaton fedeztem fel, hogy a körünket betöltő „szelíd istentapasztalat” és a szemlélődő imában tapasztalt szelíd jelenlét ugyanaz. Az egyiket egy körben tapasztaltam, közösségben, a másikat pedig énem központjában. A Franz Kett pedagógiát alkalmazva újra és újra átélem, hogy a jó Isten betölti a körünket. A lelkigyakorlaton szemlélődésről, szemlélődő imáról beszélünk, a Franz Kett pedagógiában pedig megszemlélésről. Mindkettőben a jelenlétre összpontosítunk és mindkét esetben tapasztaljuk, hogy az érzékszervek

észlelése a jelenlétbe segít minket. Úgy gondolom, hogy ez a pedagógia a még a jelenben élő gyermeket segítheti megmaradni a jelenlétben, a felnőtteket pedig visszavezeti a jelenlétbe.

Mit adott nekem ez a pedagógia? Ez a pedagógia formálta pedagógiai szemléletmódot, biztos irányultságot adott nekem. Nem tudom megfogalmazni, de ha kivesszem a szerzetesi életemből, nem sok marad.

Ez a pedagógia megnyitja a szívet, élettudást ad, hálás, kapcsolatokra képes, élet értelmét kereső, alkotó, reményből élő embert nevel.

4. Mit tanácsolnál azoknak az érdeklődőknek, akik elköteleznék magukat és elindulnának és elmélyülnének a Franz Kett pedagógia útján, mire figyeljenek?

Legyenek kitartóak e pedagógia mélyebb megismerésében. Lassan bontakozik ki előttünk a lényeg. Alázattal kell hozzányúlni és a gyakorlati megismerésre kell alapozni. Fontosnak tartom az imaéletet, az istenkapcsolatot, az én-te kapcsolat erősítését személyes életükben, szemben az én-az tárgyiasított kapcsolattal, a megbecsülő bánásmódot az emberekkel, természettel és tárgyakkal is.

Nagyénteki téma a Nardini napköziben Székelyudvarhelyen 1996-ban

Kérdezett: Nemes István